

Magdalena Grassmann

Muzeum Historii Medycyny i Farmacji Uniwersytetu Medycznego w Białymstoku

Forum Bibliotek Medycznych 7/1 (13), 399-415

2014

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Dr Magdalena Grassmann
Białystok – UM

MUZEUM HISTORII MEDYCYNY I FARMACJI UNIwersYTETU MEDYCZNEGO W BIAŁYMSTOKU

Abstract

The Museum of History of Medicine and Pharmacy Medical University of Białystok was established in 2011. However, the tradition of preserving the academic heritage, of gathering and presenting exhibits is longer. The Museum of MUB is located in one of the most beautiful historical monuments of North-East Poland – the baroque Branicki Palace. The Museum is a part of the structure of the Independent Department of History of Medicine and Pharmacy, which plays the role of an educational center. The main goal of Museum is the preservation of the academic heritage of the MUB as well as the study and exhibition of old healthcare traditions from the area of the former border between the Crown of the Kingdom of Poland and the Great Duchy of Lithuania.

Streszczenie

Muzeum Historii Medycyny i Farmacji Uniwersytetu Medycznego w Białymstoku zostało powołane w 2011 roku. Jakkolwiek tradycje kultywowania dziedzictwa akademickiego są dłuższe. Muzeum UMB usytuowane jest w jednej z najpiękniejszych barokowych rezydencji Północno-Wschodniej Polski – Pałacu Branickich. Placówka funkcjonuje w strukturze Samodzielnej Pracowni Historii Medycyny i Farmacji, która pełni funkcje bazy naukowo-dydaktycznej. Głównym celem Muzeum jest ochrona dziedzictwa akademickiego UMB oraz badanie i pokazywanie dawnych tradycji leczniczych z terenu dawnego pogranicza Korony Polskiej i Wielkiego Księstwa Litewskiego.

Muzeum Historii Medycyny i Farmacji na Uniwersytecie Medycznym w Białymstoku [zwane dalej Muzeum UMB] jest jednym z najmłodszych muzeów medycznych w Polsce. Oficjalnie zostało powołane w maju 2011 roku przez Rektora UMB prof.

dr hab. Jacka Niklińskiego.¹ Muzeum UMB funkcjonuje w strukturze Samodzielnej Pracowni Historii Medycyny i Farmacji na Wydziale Lekarskim z Oddziałem Nauczania Stomatologii i Oddziałem Nauczania w Języku Angielskim. Organizacja i działalność Muzeum jest ściśle zdeterminowana dwoma czynnikami. Przede wszystkim jest to muzeum uniwersyteckie, a to oznacza funkcjonowanie w przestrzeni zawierającej się między światem akademickim, muzealnym i społeczeństwem.² Poza tym jest ono ściśle wyspecjalizowane w zakresie historii nauki – w tym wypadku nauk medycznych. Ta ścisła specjalizacja tylko na pozór zawęża możliwości działania takiego muzeum. W rzeczywistości daje szerokie spectrum funkcjonowania placówce w bardzo szybko rozwijającym się świecie i społeczeństwie nastawionym na szybkie zdobywanie wiedzy.

Początki kultywowania tradycji medycznych i farmaceutycznych na Uniwersytecie Medycznym w Białymstoku sięgają połowy XX wieku. Można pokusić się nawet o stwierdzenie, że są one tożsame w czasie z powstaniem w 1950 roku Akademii Lekarskiej w Białymstoku (ob. UMB). W powołanym wówczas Zakładzie Anatomii Prawidłowej Człowieka zorganizowano pierwsze w Uczelni Muzeum Anatomiczne.³ Gromadzono głównie eksponaty anatomiczne pochodzące z badań archeologicznych prowadzonych na terenie Polski Północno-Wschodniej jak również przygotowywano na miejscu preparaty anatomiczne. Zbiory systematycznie się zwiększały, m.in. o prace anatomiczne wykonywane przez zatrudnionego w Zakładzie artysty-rzeźbiarza Stanisława Wakulińskiego. Obecnie część zbiorów anatomicznych oraz dzieł artystycznych prezentowana jest w Muzeum UMB. Pierwszą podstawę do kultywowania tradycji medycznych przyniosło powołanie w 1994 roku Samodzielnej Pracowni Historii Medycyny i Farmacji. Pierwszym kierownikiem został prof. dr hab. Michał Małofiejew – wieloletni prezes Białostockiego Oddziału Polskiego Towarzystwa Historii Medycyny i Farmacji. Od początku istnienia Pracowni zaczęto gromadzić zbiory z zakresu historii medycyny i farmacji. Pierwsza ekspozycja muzealna poświęcona dawnemu aptekarstwu z terenu Podlasia została oficjalnie otwarta w 1995 roku w budynku Collegium Primum, w którym zlokalizowana była Pracownia. Ekspozycja oparta była o zbierane od 1967 roku przez członków Białostockiego Oddziału Polskiego Towarzystwa Farmaceutycznego eksponaty. Właściwą, stabilną działalność na rzecz ochrony i propago-

¹ Zarządzenie nr 22/2011 Rektora Uniwersytetu Medycznego w Białymstoku z dnia 31.05.2011 r. w sprawie utworzenia Muzeum Historii Medycyny i Farmacji w strukturze Samodzielnej Pracowni Historii Medycyny i Farmacji na Wydziale Lekarskim z Oddziałem Stomatologii i Oddziałem Nauczania w Języku Angielskim.

² Steven de Clercq: University museums: where to from now? *Reculer pour mieux sauter, Opuscula Musealia* 2008 z. 16 s. 33-46

³ Tadeusz Dzierżykray-Rogalski: Katedra i Zakład Anatomii Prawidłowej Człowieka Akademii Medycznej w Białymstoku w latach 1950-1960. *Rocz. Akad. Med. im. J. Marchlewskiego w Białymstoku* 1960 r. VI s. 29-86

wania dziedzictwa medycznego osiągnięto dopiero w 2011 roku wraz z powołaniem Muzeum Historii Medycyny i Farmacji UMB.

Genius loci

Muzeum UMB zlokalizowane jest w białostockim Pałacu Branickich zaliczanym do najciekawszych barokowych rezydencji Europy Środkowo-Wschodniej. Pałac od 1950 roku stanowi główną siedzibę Uniwersytetu Medycznego w Białymstoku. Muzeum zajmuje obecnie parter prawej oficyny pałacu czyli łączną powierzchnię około 600 m². Oficyna ta w XVIII wieku pełniła częściowo funkcje mieszkalne. W drugiej części oficyny zorganizowano stajnię z 24 miejscami dla koni hetmańskich. Oprócz swojej głównej siedziby Muzeum dysponuje także piwnicami pałacowymi, w których zorganizowane są wystawy stałe i czasowe.

Zlokalizowanie uniwersyteckiego Muzeum ukazującego historię medycyny w jednym z najważniejszych zabytków Polski północno-wschodniej ma swoje historyczne uzasadnienie. Nie sposób też pozbyć się wrażenia, że w pałacu obecny jest swoisty medyczno-muzealny *genius loci*. Muzeum kultuwyje bowiem długoletnie tradycje medyczne i wystawiennicze Pałacu Branickich. W latach 60. XVIII wieku Izabela z Poniatowskich Branicka, ówczesna właścicielka Białegostoku, zaprosiła na swój dwór lekarza Jakuba Feliksa de Michelisa⁴. Ten zaś jako jeden z najsłynniejszych wówczas lekarzy na Podlasiu w 1770 roku założył pałacową szkołę położnych, przekształconą w 1801 roku w Instytut Akuszerii. Michelis pozostawił po sobie kilka bardzo istotnych podręczników takich jak: *Krótką nauka dla akuszerok po prowincjach* wydana w Supraślu 1800 r., *Rozprawa historyczna o sztuce położniczej*, wydanej w Wilnie w 1811 r., czy tekstów popularnonaukowych *Krótką nauka dla pospólstwa w czasie panującej ospy* (Supraśl 1801r.). Medyczny *genius loci* unosił się nad pałacem również w kolejnych latach. Podczas funkcjonowania w Pałacu Instytutu Panien Szlacheckich (lata 1837-1914), w oficynie ulokowano szpitalik oraz aptekę. Po zajęciu Białegostoku przez wojska niemieckie w największej sali Pałacu (ob. Aula Magna) zorganizowano niemiecki szpital wojskowy. Tradycje muzealne tegoż miejsca sięgają również poza XX wiek. W zajmowanym obecnie przez Muzeum UMB prawym skrzydle pałacu, w 1949 roku przez kilka miesięcy działało Muzeum Regionalne. Organizatorom udało się zorganizować dwie wystawy. Muzealne wątki w pałacu zostały przerwane we wrześniu 1949 roku kiedy podjęto decyzję o zmianie przeznaczenia dawnego Pałacu

⁴ Stanisław Koźmiński: Słownik lekarzów polskich obejmujący oprócz krótkich życiorysów lekarzy Polaków oraz cudzoziemców w Polsce osiadłych, dokładną bibliografię lekarską polską od czasów najdawniejszych aż do 1885 r. Warszawa 1888 s. 317

Branickich. Nowym właścicielem zabytkowej rezydencji została Akademia Lekarska⁵. Dzisiejsze Muzeum UMB kontynuuje obecne już od XVIII wieku tradycje medyczno-muzealne.

Zbiory Muzeum

Głównym celem Muzeum UMB jest kultywowanie dziedzictwa medycznego powstałego na dawnym Pograniczu Korony Polskiej i Wielkiego Księstwa Litewskiego. Realizuje to poprzez: gromadzenie i eksponowanie zbiorów z zakresu historii medycyny i farmacji; prowadzenie działalności dydaktycznej, badań naukowych oraz szerokiej działalności promocyjnej. Zgromadzone eksponaty pochodzą z XVIII-XIX i XX wieku. Łącznie liczą one ponad 2500 artefaktów, z których znakomita większość to dary od instytucji i osób prywatnych, resztę uzupełniają zbiory depozytowe oraz zakupione przez Muzeum.

Ekspozycja muzealna podzielona jest na dwa zasadnicze działy: medyczny i farmaceutyczny. Wizyta w Muzeum to interaktywny *spacer w przeszłość* do dawnego gabinetu stomatologa, radiologa, okulisty, ginekologa, laboratorium farmaceuty czy pracowni anatoma. Wystawy zaaranżowane są w taki sposób aby tajniki medycyny i farmacji odkrywać przy użyciu wszystkich zmysłów.

W części oficyny stanowiącej nowożytną stajnię pałacową została zorganizowana wystawa „Tajemnice dawnej apteki”. Zwiedzający poznają atmosferę panującą w aptece z przełomu XIX i XX wieku oraz jej główne części składowe: izbę ekspedycyjną z kolekcją leków wytwarzanych w polskich zakładach farmaceutycznych w dwudziestoleciu międzywojennym, 100-letnimi wagami, bogato rzeźbionymi zabytkowymi meblami. Proces wytwarzania leków można poznać przy stole do receptury, laboratorium galenowym czy laboratorium analitycznym. Jednym z bardziej interesujących eksponatów jest rękopiśmienny manual apteczny z końca XIX wieku pochodzący z Suwałk. W ramach ekspozycji zorganizowana jest też biblioteczka farmaceutyczna, w której znajdziemy kolekcję m.in. dr Andrzeja Danysza – wieloletniego kierownika Zakładu Farmakologii UMB oraz Doktora Honoris Causa białostockiej uczelni⁶.

Część medyczna Muzeum składa się z kilku sal i gabinetów. Pierwsza z nich poświęcona jest dziejom Uniwersytetu Medycznego w Białymstoku. Znajdują się tu eksponaty pokazujące dziedzictwo akademickie, m.in.: dawną togę rektora, pierwszy łańcuch i berło rektorskie, dokumenty powołujące Akademię Lekarską w Białymstoku w

⁵ Paweł Radziejewski: Kronika Akademii Medycznej w Białymstoku 1948-1955. W: Historia powstania Akademii Medycznej w Białymstoku. Studenci pierwszego rocznika / pod red. Lecha Chyczewskiego, Magdaleny Grassmann, Pawła Radziejewskiego, Białystok 2012 s. 23

⁶ Magdalena Grassmann, Paweł Radziejewski, Marta Piszczatowska: Andrzej Witold Wrocławski Danysz. W: Doktorzy Honoris Causa Uniwersytetu Medycznego w Białymstoku 1950-2013 / pod red. Lecha Chyczewskiego, Magdaleny Grassmann, Pawła Radziejewskiego, Marty Piszczatowskiej. Białystok 2013 s. 85

1950 roku, przekazując Pałac Branickich na potrzeby Uczelni. Sala ta wykorzystywana jest także do planszowych wystaw czasowych. W okresie wrzesień 2012-wrzesień 2013 Muzeum gościło wystawę poświęconą pierwszemu rektorowi UMB pt. *Prawie cały wiek dwudziesty. Życie i działalność m.in. Tadeusza Kielanowskiego*, które autorem jest dr Jacek Halasz z Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego. W kolejnej części Muzeum oglądać można wystawę pt. *Białostoccy Herkulesi – akademicka codzienność pierwszych studentów UMB*, będącą pokłosiem Europejskich Dni Dziedzictwa w 2012 roku. Przemierzając kolejne przestrzenie muzealne odkryć można tajemnice sztuki chirurgicznej, ginekologii, radiologii, okulistyki czy anatomii. W zaaranżowanym niedawno gabinecie anatomo-patologicznym poznajemy wspólne wątki między medycyną a sztuką: począwszy od renesansowego Vesaliusza, współpracującego z wybitnymi artystami podczas tworzenia atlasu anatomicznego a skończywszy na Zakładzie Anatomii Prawidłowej Człowieka UMB, w którym w latach 50-tych zatrudniono również wybitnego artystę-rzeźbiarza Stanisława Wakulińskiego. Jego dziełem są malowane plansze anatomiczne, anatomiczne modele gipsowe czy też wiele tablic pamiątkowych, będących w posiadaniu Muzeum. W zabytkowych szafach znajdują się preparaty anatomo-patologiczne pochodzące z lat 50 i 60. XX wieku z Zakładu Patomorfologii Lekarskiej. Do zbiorów należą także pierwsze protokoły sekcyjne oraz wyposażenie gabinetu prof. Marii Byrdy – pierwszej kierowniczki białostockiego Zakładu Medycyny Sądowej. W kolejnych gabinetach zgromadzone są m.in. urządzenia stomatologiczne. Bardzo ciekawa jest kolekcja foteli stomatologicznych (począwszy od końca XIX wieku przez okres I i II wojny światowej aż do lat 80-tych XX wieku) oraz budząca grozę kolekcja nożnych wiertarek stomatologicznych.

Nawiązując do tradycji niemieckiego szpitala wojskowego, który funkcjonował w pałacu w 1915 roku, w jednym z gabinetów zaaranżowany jest szpital polowy. Wyposażenie pochodzi z okolicznych szpitali, w większości z lat 30, 40 i 50. XX wieku. Zgromadzone jest ciekawe instrumentarium chirurgiczne: zestawy chirurga polowego, kolekcję sterylizatorów do narzędzi i opatrunków, środki znieczulające z I wojny światowej, aparat do narkozy z początku XX wieku. W zbiorach znajduje się również kolekcja stetoskopów drewnianych, ebonitowych oraz metalowych. W kolejnym pomieszczeniu poznać można historię ginekologii (z wyposażeniem gabinetu w międzywojenny fotel ginekologiczny, stoliczek na catgut, kolekcję narzędzi ginekologicznych z lat 20. XX wieku należących do białostockich profesorów). Stale powiększa się zbiór eksponatów dokumentujący rozwój radiologii na Podlasiu. Dumą Muzeum jest aparat rentgenowski wyprodukowany w 1921 roku w fabryce Siemens&Halske w Niemczech. Sprawny do dziś aparat przebył długą drogę z Grodna, poprzez Puńsk aby w 2012 roku trafić do zbiorów muzealnych. W komplecie z aparatem jest też fartuch ochronny lekarza radiologa, zakupiony również w niemieckim Siemensie w 1939 roku. Rozwój

sprzętu radiologicznego prześledzić można obserwując kolejny eksponat – aparat rentgenowski Siemens z 1950 roku.

W ostatnim gabinecie muzealnym pokazana jest historia okulistyki. Zgromadzone są tu m.in. aparaty do badania wzroku pochodzące z lat 40., 50 XX wieku, instrumentarium okulistyczne, tablice do badania wzroku z okresu międzywojennego. Przechodząc przez muzealne korytarze poznać można także najważniejsze momenty w rozwoju białostockiego szpitalnictwa – począwszy od XVI wieku, a skończywszy na przyszłych planach UMB. Jednym z wartościowszych historycznie eksponatów jest odnaleziona przez pracowników Muzeum zaginiona tablica pamiątkowa z 1938 roku Szpitala Żydowskiego w Białymstoku.

Ekspozycje muzealne znajdują się również w piwnicach korpusu głównego Pałacu. Zorganizowane są tam dwie wystawy stałe. Jedna poświęcona budowie i modernizacji białostockiej rezydencji Branickich. Wystawa jest pokłosiem prac archeologiczno-inwentaryzacyjnymi, których wykonanie Uczelnia zleciła w 2011 roku⁷. Przebadano wówczas ciąg piwnic Pałacu, wykonano odkrywki architektoniczne i archeologiczne. Obecnie dla zwiedzających oddana jest ścieżka turystyczna ukazująca różne fazy budowy i rozbudowy pałacu od XVI do XX wieku. Zwiedzający mogą zapoznać się z historią pałacu, obejrzeć plany architektoniczne wnętrza pałacu z XIX wieku i z okresu międzywojennego. Druga wystawa pt. *Od Akademii Lekarskiej do Uniwersytetu Medycznego w Białymstoku* ukazuje najważniejsze fazy rozwoju i budowy Uczelni. Dodatkową atrakcją stanowią zabytki techniki, które można podziwiać w piwnicach. Jest to m.in. hypokaustum, służące do ogrzewania podpodłogowego apartamentów Branickiej. Do dziś działa także 70-letnia pompa napowietrzająca dawny schron przeciwlotniczy, który zorganizowano w jednej z piwnic.

Inne formy działalności

Muzeum stanowi bazę naukowo-dydaktyczną z zakresu historii medycyny i farmacji dla studentów UMB. Zajęcia w muzeum obowiązują wszystkich studentów UMB na kierunkach, na których prowadzone są wykłady z historii medycyny. Są to: kierunek lekarski, lekarsko-dentystyczny, lekarski (English Division), zdrowie publiczne, elektroradiologia. Wszyscy chętni studenci są angażowani na zasadzie wolontariatu w liczne akcje i wydarzenia muzealne. Ważną częścią działalności Muzeum jest organizacja zajęć edukacyjnych skierowanych do dzieci i młodzieży z terenu całej Polski. Uczestnicy poznają warsztat pracy medyka i farmaceuty zaś w laboratorium edukacyjnym samodzielnie wykonują pamiątki z wizyty w Muzeum. Przestrzeń muzealna stała się

⁷ Wiesław Wróbel, Magdalena Grassmann: Pierwszy raport z badań piwnic pałacu Branickich. *Medyk Białostocki* 2012 nr 5 s. 24-26

też inspiracją do stworzenia interesujących filmów w technice animacji poklatkowej, w ramach zorganizowanych w 2012 roku przez Białostocki Ośrodek Kultury warsztatów dla dzieci.

Od 2013 roku Muzeum przygotowało również specjalną ofertę „Jeden Pałac wiele historii – od dworu Wiesiołowskich do Uniwersytetu Medycznego w Białymstoku” skierowaną do odwiedzających Białystok turystów indywidualnych i grup zorganizowanych. Odwiedzając Muzeum UMB można nie tylko historię lecznictwa ale wiele innych historii skrywanych w murach „Polskiego Wersalu”.

Muzeum prowadzi także działalność naukową. Badania dotyczą tematyki związanej z historią lecznictwa na terenie Europy środkowo-wschodniej; medycyny ludowej poszczególnych grup etnicznych zamieszkujących Podlasie; ochrony dziedzictwa akademickiego na tym terenie oraz muzealnictwa medycznego. Wyniki tych badań publikowane są w formie wydawnictw książkowych oraz artykułów w czasopismach naukowych. Od 2010 roku pracownicy Muzeum opracowują jubileuszową serię wydawniczą z okazji 60 lat UMB⁸. W 2012 roku drugi tom tej serii pt. „Historia powstania Akademii Medycznej w Białymstoku. Studenci pierwszego rocznika” pod red. L. Chyczewskiego, M. Grassmann, P. Radziejewskiego otrzymał nagrodę główną Stowarzyszenia Muzealników Polskich „Za najciekawsze wydarzenie muzealne 2012 roku w województwie podlaskim” w kategorii Publikacja. Pracownicy Muzeum stale propagują dziedzictwo medyczne także na łamach gazety akademickiej „Medyk Białostocki”.

Działalność promocyjna

Gro inicjatyw Muzeum dotyczy szeroko pojętej promocji tradycji medycznych w regionie jak i w Polsce i na świecie. Muzeum UMB pomimo krótkiego okresu działalności na stałe wpisało się w ofertę edukacyjno-kulturalną miasta i regionu. Co roku placówka bierze udział m.in. w Nocy Muzeów, Europejskich Dniach Dziedzictwa, Podlaskim Festiwalu Nauki i Sztuki, Dniach Otwartych UMB, Tygodniu Dziecka, akcji TUczyTAMy⁹. Organizowane są również inne wydarzenia promujące dziedzictwo medycyny na Podlasiu w formie wystaw czasowych, promocji książek, koncertów czy rekonstrukcji historycznych. W bieżącym roku po raz pierwszy zorganizowano na

⁸ Seria składa się z 4 tomów. Do tej pory wydane zostały trzy: *Od Akademii Medycznej do Uniwersytetu Medycznego w Białymstoku. Historia Uczelni 2000-2010* / pod red. Magdaleny Grassmann, Lecha Chyczewskiego, Białystok 2010; *Historia powstania Akademii Medycznej w Białymstoku. Studenci pierwszego rocznika* / pod. red. Lecha Chyczewskiego, Magdaleny Grassmann, Pawła Radziejewskiego. Białystok 2012; *Doktorzy Honoris Causa Uniwersytetu Medycznego w Białymstoku 1950-2013* / pod. red. Lecha Chyczewskiego, Magdaleny Grassmann, Pawła Radziejewskiego, Marty Piszczatowskiej. Białystok 2013. W opracowaniu pozostaje tom poświęcony rektorom UMB

⁹ Marta Piszczatowska, Magdalena Grassmann: *Noc pod znakiem historii, medycyny i muzyki. Medyk Białostocki* 2013 nr 4 s. 8

UMB Dzień Dziedzictwa Akademickiego przypadający w dniu 18 listopada¹⁰. W grudniu 2013 roku przestrzeń muzealna zyskała filmowe oblicze. Podczas jednego wieczoru Muzeum zamieniło się w sale kinowe, w których odbyła się polska premiera filmów animowanych opartych na legendach starej Pragi. „Legends starej Pragi” to niezależny projekt czeskich filmowców, rezultat ich miłości do kina i fascynacji miejskimi baśniami i legendami. Kilka z takich zasłyszanych opowieści postanowili sfilmować - w efekcie powstał cykl krótkich animacji, które w nietradycyjny sposób przedstawiają dawną Pragę. W filmach w ciekawy sposób połączono techniki animacji klasycznej i sylwetkowej, przy wykorzystaniu realnych elementów. Pokaz w Muzeum stanowił jeden z punktów międzynarodowego festiwalu filmów krótkometrażowych „Žubroffka”, który od kilku lat odbywa się w Białymstoku.

Muzeum UMB promuje nie tylko historię medycyny ale także ideę muzealnictwa uniwersyteckiego. Placówka wchodzi w skład nieformalnego jeszcze konsorcjum polskich muzeów uczelnianych. Idea projektu „Muzea Uczelniane” narodziła się w 2012 roku. W dniu 5 czerwca 2012 roku na Politechnice Warszawskiej odbyło się pierwsze spotkanie przedstawicieli polskich muzeów uczelnianych. Wzięli w nim udział reprezentanci szkół wyższych z Białegostoku, Gdańska, Gdyni, Krakowa, Poznania oraz Warszawy. Obecnie skupia on kilkanaście uniwersyteckich placówek muzealnych z Polski. Spotkania sygnatariuszy projektu organizowane są systematycznie kilka razy w roku w poszczególnych muzeach. Głównymi celami projektu są: rozpropagowanie idei muzeów uczelnianych wśród środowisk akademickich, ochrona uniwersyteckiego dziedzictwa historycznego oraz współpraca szkół wyższych na polu kultury. Jednym z pierwszych rezultatów wspólnych działań jest strona internetowa www.muzeauczelniane.pl Udostępnia ona podstawowe informacje na temat działalności muzeów uczelnianych, idei projektu oraz informuje o aktualnych wydarzeniach inicjowanych przez poszczególne placówki. W listopadzie bieżącego roku na Politechnice Warszawskiej otwarta została nasza pierwsza wspólna wystawa „Muzea Uczelniane – JESTEŚMY!”. Jej celem jest zwrócenie uwagi ogółu społeczeństwa na istnienie niezwykle ciekawych, a wciąż zbyt mało docenianych uczelnianych placówek muzealnych. Wystawa ma charakter objazdowy – będzie gościła we wszystkich muzeach skupionych w konsorcjum.

Dotychczasowa intensywna działalność Muzeum UMB znakomicie odnajduje swoich odbiorców- zainteresowanych dziejami jednej z najwspanialszych nauk czyli medycyny. Niezbitym dowodem jest frekwencja, która od czerwca 2011 roku do początku grudnia 2013 roku wyniosła ponad 36 000 zwiedzających. W związku z dużym zainteresowaniem Muzeum wydłużyło godziny otwarcia. Obecnie placówkę można zwiedzać od wtorku do niedzieli od 9.00 do 17.00. Od zeszłego roku wstęp do Muzeum dla osób spoza UMB jest płatny (bilet ulgowy kosztuje 3 zł, normalny – 6 zł).

¹⁰ Magdalena Grassmann: Odkryte tajemnice ludzkiej komórki. *Medyk Białostocki* 2013 nr 11 s. 17

Wpływy z biletów wykorzystywane są na organizację nowych wystaw, druk folderów muzealnych i bieżące zakupy.

W Muzeum pracują łącznie trzy osoby – wszystkie są wykwalifikowanymi historykami. Duża rola przywiązywana jest do ciągłego szkolenia się i specjalizacji. Pracownicy Muzeum biorą udział w konferencjach i szkoleniach z zakresu historii medycyny, historii oraz muzealnictwa. Działalność Muzeum UMB jest promowana również poza granicami kraju m.in. poprzez odbywane staże. Przykładem może służyć pobyt autorki w Muzeum Medycznym Uniwersytetu w Kopenhadze.¹¹

Muzeum UMB służy zarówno społeczności akademickiej jak też wszystkim mieszkańcom miasta, regionu i turystom licznie odwiedzającym główną siedzibę Uczelni – dawny Pałac Branickich. Jest miejscem, które w realny sposób przyczynia się do kształtowania wizerunku miasta pod względem turystycznym i historycznym.¹² Pełni też niezbywalną rolę strażnika dziedzictwa nauk.

¹¹ Magdalena Grassmann: Duński Museion – miejsce inspiracji humanistów i lekarzy. *Medyk Białostocki* 2013 nr 6-9 s. 30-31

¹² Magdalena Grassmann, Marta Piszczatowska: Jedno Muzeum – wiele inicjatyw. *Medyk Białostocki* 2013, numer specjalny s. 14; Grassmann Magdalena: Muzeum Historii Medycyny i Farmacji Uniwersytetu Medycznego w Białymstoku. *Farmacja Regionu Północno-Wschodniego* 2011 nr 2 s. 45-48; Grassmann Magdalena, Piszczatowska Marta: Pierwszy sezon w Muzeum. *Medyk Białostocki* 2011 nr 11 s. 15-16; Pietrusiewicz Maria, Pietrusiewicz Ilona: Farmaceutycznym szlakiem. Przewodnik po Polsce. Warszawa 2012

Pałac Branickich w Białymstoku. Stan z 2012 roku. Zbiory Samodzielnej Pracowni Historii Medycyny i Farmacji UMB

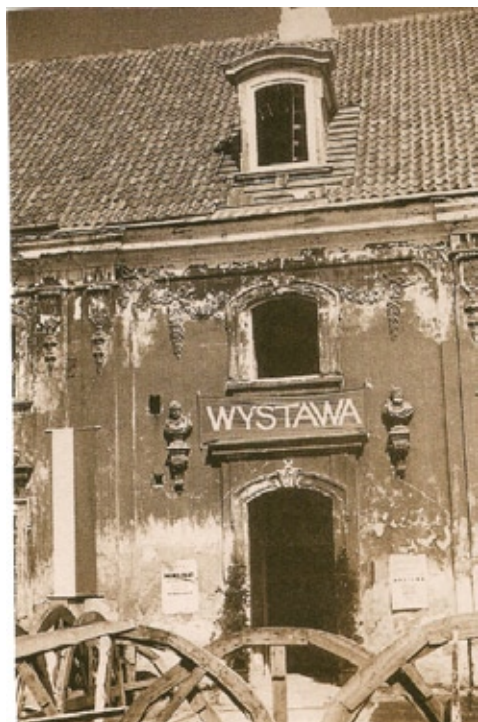
Muzeum Historii Medycyny i Farmacji UMB, Noc Muzeów 2013 r. Zbiory Samodzielnej Pracowni Historii Medycyny i Farmacji UMB

Spotkanie przedstawicieli polskich muzeów uczelnianych, Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie 26.06.2013. Od prawej, I rząd: dr inż. G. Jezierski (Muzeum Lamp Rentgenowskich Politechniki Opolskiej), dr E. Wyka (Muzeum Uniwersytetu Jagiellońskiego), dr M. Grassmann (Muzeum Historii Medycyny i Farmacji UMB), mgr K. Grobelska (Muzeum SGGW), mgr G. Jermakowicz (Muzeum WUM), mgr A. Poniedziałek (Muzeum Uniwersytetu Medycznego w Poznaniu); II rząd: dr M. Bukowski (Muzeum GUMed), dr H. Kowalski (Muzeum Uniwersytetu Warszawskiego), dr A. Marek (przedstawicielka tworzącego się Muzeum ŚIUM), dr A. Ulmer (Muzeum Politechniki Warszawskiej). Fot. E. Otremba (Sala Tradycji Akademii Morskiej w Gdyni)

Niemiecki szpital wojskowy w Pałacu Branickich w Białymstoku, 1915 rok. Zbiory Samodzielnej Pracowni Historii Medycyny i Farmacji UMB

Muzeum Regionalne w odbudowywanym prawym skrzydle Pałacu Branickich w Białymstoku, 1949 rok. Zbiory Samodzielnej Pracowni Historii Medycyny i Farmacji UMB

Gabinet anatomico-patologiczny
(fot. Marcin Czaban)

Sala historii UMB. Zbiory Samodzielnej Pracowni Historii Medycyny i Farmacji UMB

Ekspozycja „Tajemnice dawnej apteki”.
Zbiory Samodzielnej Pracowni Historii
Medycyny i Farmacji UMB

Zbiory stomatologiczne Muzeum. Zbiory
Samodzielnej Pracowni Historii Medycyny
i Farmacji UMB

Gabinet rentgenowski. Zbiory Samodzielnej Pracowni Historii Medycyny i Farmacji UMB

Gabinet ginekologiczny. Zbiory Samodzielnej Pracowni Historii Medycyny i Farmacji UMB

Pokazy podczas Nocy Muzeów w 2013 roku. Zbiory Samodzielnej Pracowni Historii Medycyny i Farmacji UMB

Zajęcia edukacyjne
w Muzeum.
Zbiory Samodzielnej Pracowni
Historii Medycyny i Farmacji
UMB

Preparat anatomo-patologiczny. Zbiory Samodzielnej Pracowni Historii Medycyny i Farmacji UMB

Fragment wyposażenia gabinetu okulistycznego. Zbiory Samodzielnej Pracowni Historii Medycyny i Farmacji UMB